

De Samenstelling der Gentse Schepenbanken in de 2^e helft der 14^e eeuw.

EN EEN EN ANDER OVER DE GENTSE POORTERIE

In de « Rekeningen der Stad Gent »¹ deelt J. Vuylsteke, zich steunend op Meyerus en het « Dagboek der Gentse Collatie », mede dat te Gent reeds in 1377 de 26 schepenzetels onder de drie leden n.l. de poorterie, de weverie en de kleine neringen verdeeld werden in de verhouding van 6, 10 en 10. De poorterie bezette in elke bank van 13 schepenen 3 zetels, de weverie 5 en de kleine neringen ook 5. Deze zetels werden bovendien in een regelmatige volgorde aan elk lid toegewezen. De poorterie bekleedde altijd de 1, 4 en 7e zetel. De 2e of 3e, de 5e of 6e, enz. werd om beurten bezet hetzij door de kleine neringen hetzij door de weverie. In zijn « Origines » meent wijlen Prof. V. Fris dat reeds van 1368 af sprake kan zijn van bedoelde verdeling der Gentse schepenbanken en hij voegt er aan toe: « nous avons pu déterminer que c'est dans les années paires que les tisserands avaient le pas dans le banc d'en haut, et les petits-metiers avaient les premiers rang dans la keure, les tisserands dans le second banc. De là impossibilité de conflits de prééance »². In zijn « Notes » deelt dezelfde historicus een lijst mede van de 6 patriciërs of poorters die van 1369 af en de volgende jaren de schepenzetels bezetten³ en hij geeft o.m. de namen op van: Jan Van der Sickelen, Boidin de Beere, Jan Utenhove, Jan van Lede, Gijselbrecht de Grutere f. Gijselbrecht, Hendrik van Adegem, Jan Borluut f. Gerem, Sanders van Lede, Boidin van Ravescoot, Simoen Van de Pitte, Claes Utenhove, Jacob Willebaert, Jan Borluut an de Corenaert, Simoen Van der Sickelen, Gelloet de Pape, Jacob van Ravescoot, Daneel Sersanders, Simoen Bette in de Coestraete, Gerem Borluut, Willem Bette f. Thonis, Simoen de Grutere, Pieter Van der Sickelen, Claes Sersanders, Gerem Borluut f. Gheraerts, Simoen Bette f. Ser Thomas, Gijselbrecht de Grutere f. Boidin, Jan Utendaele, Francois Van der Hole, Simoen Damman, Lievin Rijnvisch, Ogier tSuul, Sanders Van Vaernewijck, Simoen Sersanders, Jan Utenhove in tselstrate, Ydier van Ydegem, Simoen Bette in Dhameede, Clais Van der Sickelen, Jacob van de Pitte, Jacob van Steenbeke, Jan de Jonghe, Jan van de Kerckove St Bafs, Jurdaen de Brune, Gossin Mulaert, Jan Van de Winckele, Jan Willaert, Jan Haeck, Simoen Braem, Jan Ute Spiegele, Was-selin Van de Pitte, Heylaert Parijs, Wouter de Vriend, Gillis Hoornic, Jan van Munte, Race van de Voorde, Jan van Vaernewijck, Willem van

(1) J. VUYLSTEKE, *De rekeningen der stad Gent. Tijdvak van Philips van Artevelde*. Gent, 1893, II 527 en volgende.

(2) V. FRIS, *Origines de la reforme constitutionnelle de Gand*. Gand, 1907 p. 30-31-32.

(3) V. FRIS, *Notes pour servir à l'histoire du patriciat Gantois*. Gand, 1909, p. 18 en volgende.

de Pitte, Matthijs Tsuul, Jan van Merlaer, Hector de Vos, Simoen Serthomaes, Pieter Sersymoens, Willem de Grutere, Hendrik Borluut, Jan Sloeve, Claes Daens, Lauwereins van Westvoerde, Sanders Conte, Willem Van der Most, Jacob van Heigerloo, enz.

Indien deze door Fris opgegeven namen van patriciërs of poorters juist zijn dan was de poorterie reeds van 1359 af ononderbroken in de schepenbanken vertegenwoordigd :

In 1359 door de twee voorschepenen Jan van Vaernewijck en Jacob Bette ; Sanders van Lede, Claes Daens, Gijsselbrecht de Grutere.

In 1360 door de voorschepenen Gherolf Bette en Pieter van de Kerckove ; Jan Utendaele, Lievin Rijnvisch, Jacob van Ravescoot, Ogier Tsuul.

In 1361 door de voorschepenen Simoen Damman en Lauwereins van Westvoerde, Gijsselbrecht de Grutere, Simoen Van de Pitte.

In 1362 door de voorschepenen Jacob Willebaert en Jan Damman over de markt ; Willem Bette, Ogier Tsuul, Claes Daens, Simoen de Grutere.

In 1363 door de voorschepenen Jacob Bette en Jacob van der Linden ; Lievin Rijnvisch, Boidin de Beere, Jan Utenhove.

In 1364 door de voorschepenen Simoen Damman en Simoen van de Kerkove ; Hendrik van Adegem, Jacob van Ravescoot ; Sanders Conte.

In 1365 door de voorschepenen Jacob Willebaert en Gelloet de Pape, Claes Daens, Gerem Borluut, Sanders van Lede, Simoen van de Pitte.

In 1366 door de voorschepenen Jan Borluut en Jacob van Ravescoot ; Lievin Rijnvisch, Gijsselbrecht de Grutere, Jan van de Kerckove.

In 1367 door de voorschepenen Willem van de Pitte en Jacob Bette , Simoen de Grutere, Sanders Conte, Jan van Lede.

In 1368 door de voorschepenen Jacob Willebaert en Simoen van de Pitte, Gerem Borluut, Simoen van der Sickelen, Sanders van Lede.

Uit deze door ons samengestelde lijst blijkt :

1. dat de voorschepenen vaak poorters zijn door Fris aangehaald. Zo bv. Jan Van Vaernewijck, Jacob Bette, Simoen Damman, Jacob Willebaert, Simoen Van de Kerhove, Simoen en Willem van de Pitte, Gelloet de Pape, Jacob van Ravescoot, Jan Borluut.

2. dat in sommige jaren het getal van 6 poorters wordt bereikt, in andere doorgaans 5⁴.

3. dat ononderbroken elk jaar van 1359 af, precies het jaar dat de wevers te Gent weer mede aan het bewind kwamen, de poorters vertegenwoordigd waren.

Er dient echter aangestipt te worden dat de heer Fris voor het opmaken van zijn lijst van poorters-schepenen slechts verwijst naar de schepenlijsten gepubliceerd in het « Memorieboek der stad Gent » wat nu niets bewijst en betreffende Jan Van der Sickelen, Boidin de Beere, Jan Utenhove, Jan van Lede, Gijsselbrecht de Grutere, Hendrik

(4) Wij citeerden alleen de namen door FRIS medegedeeld van het jaar 1369 af met uitzondering van de voorschepenen. Wij kunnen bepaald andere namen als Joris ute Meerham, Daneel Willebaert, Jurdaen Bette e.a. opgeven als zijnde vermoedelijke poorters zodat op zijn minst elk jaar ook 6 poorters vertegenwoordigd zijn.

van Adegem, Pieter van Deinze, die hij als schepen-poorters voor het jaar 1369 doet doorgaan slechts mededeelt: « les familles Van de Sicken, de Beere, Utenhove, van Lede, de Grutere et van Adegem se trouvent sur la liste des patriciens gantois, imprimée en 1521 par Pierre de Keyser ». Hiermede is natuurlijk weer niets bewezen.

Het is nochtans waarschijnlijk dat de meeste leden van deze notabele Gentse families tot de poorterie behoorden. Sommigen beoefenden echter de Artes minores. Zo constateren wij dat een Jan Bette vleeshouwer was, een Jan Borluut blauwer, een Boidin de Grutere en een Jan Utenhove volders, een Jan Utenhove, een Jacob Rijnvisch, een Jan de Grutere, een Jan van Lede scheerders, een Jan van Lede en een Jan Van de Kerckove wevers, een Willem Bette, een Willem de Beere, een Jan de Pape tot de kleine neringen behoorden enz.⁵ zodat Fris, die in zijn « Note sur la valeur de la recherche des antiquitez et noblesse de Flandres de Philippe de l'Espinoij »⁶ over deze man schrijft: « a l'en croire tous les Borluut appartiennent à la même famille patricienne comme tous les de Grutere, tous les Van Liedekerke etc., alors qu'à coté des Borluut patriciens, nous rencontrons des Borluut brasseurs, tisseurs, foulons, teinturiers, etc. »⁷ echter dezelfde fout begaat door van alle Borluuts, Van Lede's, de Grutere's, enz. die hij in het Memorieboek aantrof poorters te willen maken.

In zijn ijver om zijn stelling te verdedigen aarzelde Fris zelfs niet van wevers als Lauwereins van Westvoerde, Claes Daens, e.a. eenvoudig, in een oogopslag, poorters te zalven⁸. En om bij de regel te blijven dat 6 poorters op de 26 in de schepenbanken zetelden, geeft hij er, zonder pinken, eenvoudig 7 op voor het jaar 1369⁹. Het is bovendien waarschijnlijk dat Fris, op grond van het feit dat J. Vuylsteke er had voor gewaarschuwd dat wat betreft de rangorde der medegedeelde schepenen in de lijsten van het Memorieboek, deze lijsten niet precies zijn, zich niet geneert om in schepenen, die noch op de 4 of op de 7^e plaats op bedoelde lijsten figuren, natuurlijk poorters te zien.

Quaestie van historische critiek! J. Vuylsteke, ofschoon doorgaans zeer critisch aangelegd, en V. Fris overwinnen gemakkelijk alle hinderpalen als het er om gaat de door hen aanvaarde thesis te verdedigen dat de poorters beslag legden op de 1^e, 4^e en 7^e zetel, enz. Zo verklaart Vuylsteke dat Boidin de Beere, die in de « Rekeningen van de stad Gent » als deken der volders vermeld staat, een poorter was alleen

(5) Hetzelfde geldt voor de families de Brune, Ornic, Braem, e.a. cfr. *Memorieboek der stad Ghent*, Gent 1852, p. 54; N. DEPAUW, *Cartulaire Hist. et généalogique des Artevelde*, Bruxelles 1920, p. 686; ESPINAS & PIRENNE, *Recueil ind. drap.* II 647-603; *stadsarchief Gent*, *Rekeningen* 1359-60 fol. XLIII; *Rijksarchief Gent*, *Charters der graven van Vlaanderen*, nr 404 supplement; J. VUYLSTEKE, *Rekeningen der stad Gent*, II, 294; N. DEPAUW & VUYLSTEKE, *Rekeningen Gent* I, 26 II 178 enz.

(6) Bruxelles 1910.

(7) Ib. p. 47.

(8) FRIS, *Notes*, p. 20; (SAG) stadsarchief Gent, reeks 195 nr 2 en Rijksarchief Gent charters d. graven van Vlaanderen, nr 404 supplement.

(9) FRIS, *Origines*, p. 33.

maar omdat hij in de door Vuylsteke authentiek bevonden schepenlijst op de vierde plaats voorkomt.¹⁰

Elders maakt hij van een Pieter van de Turre, een Willem Blankcart, een Wouter Kerstinman wevers alleen op grond van het feit dat deze lieden in de stadsrekeningen vermeld staan als leveranciers van of handelaars in laken¹¹. Nu weten wij met zekerheid dat allerhande lieden: poorters, volders, wevers, ostellers, makelaars e.a. lieden uit de kleine neringen laken leverden of er in handel dreven.¹²

Fris goochelt nog handiger. Hij geeft zo maar voor 5 schepenen, die volgens hem de weverie vertegenwoordigen, geen enkele bron aan.¹³ Van Arnoud de Dobbelere die tot de kleine neringen behoorde¹⁴, maakt hij in een handomdraai een wever¹⁵. Hendrik Louf, die een makelaar was¹⁶, verklaart hij vleeshouwer te zijn en als bewijs geeft hij aan: « Jean Louf est doyen des bouchers en 1364¹⁷ ». Wij vragen ons zelfs een ogenblik af of Fris met ons een loopje wou nemen.

Dat de voorschepenen steeds poorters waren is nog geen uitgemaakte zaak. Inderdaad nemen wij een ogenblik aan dat zoals J. Vuylsteke beweert de door hem opgegeven schepenlijst van het jaar 1377 authentiek is. In dat jaar was Symoen van der Sickelen voorschepen van de keure. Of hij tot de poorterie behoorde weten we niet precies, echter wel dat hij ostellier was¹⁸. Laat ons echter ook de schepenlijsten van het Memorieboek even raadplegen en nemen we b.v. het jaar 1370. Toen was Jan Borluut f. Gerem voorschepen. Ook hij was blijkbaar ostellier¹⁹. In 1369 was Jan van der Sickelen voorschepen van de keure. Zoals wij niet weten of Symoen van der Sickelen en Jan Borluut poorters waren staan wij voor hetzelfde geval met Jan van der Sickelen. Wat wij echter wel vernemen is dat ook hij ostellier was²⁰. Hetzelfde geldt voor Jacob van der Linden, voorschepen van Gedele in 1363. Hij was als ostellier geassocieerd met

(10) Wij willen niet beweren dat J. VUYLSTEKE geen gelijk had, maar wij klagen zijn methode aan.

(11) J. VUYLSTEKE, *Rekeningen Gent, Philips van Artevelde* II 529.

(12) Dit was het geval o.m. met de volders Gillis de Keyser en Jan van Calcine (Rek. Gent Jac. v. Art. I 26 en SAG. Rek. 1357-58 fol. CCLX verso en 1356-57 fol. CXXVII verso), met den poorter Willem Bette ser Asseric (Rek. Gent Jac. v. Art. III 19-), de ostellier Willem Everboud (Stadsarch. Gent Rek. 1357-58 fol. CCLX verso en Jaerboeken Keure 1365-66 fol. 87), met de makelaar Symoen van de Kerchove (Rek. Jac. v. Art. I 151 en stadsarchief Gent, Wijsdommen van dekenen fol. 26 verso), met de opperdeken der kleine neringen, Gillis Van Latem (SAG Rek. 1350-61 fol. XXI verso), met de wever Justaes Van de Hole (Rek. Jac. v. Art. III 353), met de edelman Daneel de Ruddere (ib. I 159).

(13) FRIS, *Origines*, p. 33.

(14) Rek. Gent, Jacob v. Art. III 307.

(15) FRIS, *Origines*, p. 33.

(16) SAG. Wijsdommen van dekenen, fol. 17-25.

(17) FRIS, *Origines*, p. 33. Pieter van de Wale doet hij behoren tot de kleine neringen en natuurlijk zonder een bron aan te wijzen.

(18) Rek. Jac. v. Art. II 544-546-547-554.

(19) Memorieboek p. 94; Rek. Jac. v. Art. II 544.

(20) SAG. Jaerboeken van de Keure (JBK) 1365-66 fol. 87.

Thonis Melaus²¹. In 1364 was Simoen van de Kerckove voorschepen van Gedele. Hij was poorter en tegelijk makelaar²². In 1362, 1365, 1368 en 1371 was Jacob Willebaert voorschepen van de keure. Ook hij was poorter en ostelier tegelijk²³.

Uit deze gegevens kan worden afgeleid dat de meeste voorschepen zo zij niet tot de poorterie behoorden dan toch osteliers of makelaars waren zodat ze tegelijk deel uitmaakten én van de poorterie én van de kleine neringen. «De rekeningen der stad Gent» bevestigden dit trouwens uitdrukkelijk wat betreft Jan Utenhove in Tselstrate, die Jan van Lede in 1378 als voorschepen verving²⁴.

Nog andere schepenen, die Fris gegrond of ten onrechte doet doorgaan voor poorters en die van 1369 af fungeerden waren osteliers. Wij citeren o.m. Daneel Sersanders, Sanders Conte, Gijselbrecht de Grutere f. Boudin, Symoen Bette, Symoen van Vaernewijck, Pieter Sersymoens²⁵. Andere als Jacob van Ravescoot, Sanders van Lede, Clais Utenhove waren poorters²⁶. Tenslotte waren er onder hen die tegelijk poorter en ostelier of makelaar waren²⁷.

Met deze gegevens voor ogen moet het ons niet zozeer verwonderen dat Fris voor het jaar 1369 in stede van zes, zeven namen van schepenen opgeeft die volgens hem de poorterie²⁸ vertegenwoordigden²⁹. Ook voor de jaren 1373 en 1375 zou hij tot zeven namen van poorters gekomen zijn indien hij eenvoudig de naam van Sanders Conte, die hij elders, toch voor een poorter doet doorgaan, had toegevoegd³⁰.

(21) SAG. reeks 400 nr 9 fol. LXIII en Rek. Jac. v. Art. II 557.

(22) SAG. Rek. 1360-61 fol. CVIII verso en wijsdommen van dekenen fol. 26 verso. In 1367 verving hij ook Jacob Bette als voorschepen van Gedele. Memorieboek 91.

(23) Stadsarchief Gent Rek. 1358-59 fol. XXI en wijsdommen van dekenen fol. 19 verso. Evenals Symoen van de Kerchove was ook hij deken geweest van de makelaars.

(24) J. VUYLSTEKE, *Rek. Filips v. Art. I 86-187*. Item schepenen... ende ute neringhen Jan Houckin, Jan Utenhove inde Scelstrate, Pieter De Wint, uter weverien Jan Van Drussate enz.

Hetzelfde geldt voor meerdere anderen o.m. Willem Van de Pitte Filius Jan, die poorter en ostelier was; ib. 271 en SAG-JBK (Jaerboek van de Keure) 1365-66 fol. 87; Jacob Rugginstul, poorter en tegelijk ostelier. Rek. Jac. v. Art. II 544 en J. Vuylsteke, *Gentse stads- en baljuwrekeningen II 589*; Jan Willaert, poorter en kersgieter. Rek. Filips v. Art. 134-339.

(25) SAG. reeks 400 nr 9 fol. LXIII; JBK 1374 fol. 1 en 1380 fol. 30/2; Rek. Jac. v. Art. II 560 cfr. ook Rogghé, *De Italianen te Gent*.

(26) Rek. Filips v. Art. 85-184; SAG-rek. 1358-59 fol. XXI verso.

(27) Zo b.v. Symoen Bette, Symoen Van de Kerchove, Jacob Willebaert.

(28) Het woord „poorter” niet te verwarren met zijn betekenis van „burger”. Onder „poorters” moet doorgaans verstaan worden „patriciërs” ofschoon niet alle patriciërs lid waren van de poorterie. Ook in de ambachten waren rijke lieden, patriciërs opgenomen. Zij waren echter niet allen daarom lid van de poorterie.

(29) FRIS, *Origines*, p. 33. In zijn „Notes” geeft hij er echter maar zes op.

(30) Memorieboek 97-100 en Fris, *Notes*, p. 18.

Ook voor het jaar 1363 krijgen wij zeven poorters indien wij de osteliers Jacob Everboud voor poorter doen doorgaan. Memorieboek 86 en SAG reeks 400 nr 9 fol. LXIII. Hetzelfde voor het jaar 1369 rekening houdend met de ostelier Hendrik Louf, Memorieb. 93 en SAG, wijsdommen van dekenen fol. 17-25.

Uit dit alles kunnen wij besluiten :

1. Dat het bepaald niet bewezen is dat de poorterie alleen van 1368 of van 1377 af beslag legde op de 1, 4 en 7^e zetel van schepen te Gent.
2. dat ook der rangorde der schepenen die de kleine neringen of de weverie vertegenwoordigen niet is te bepalen zoals Vuylsteke en Fris dat meenden te kunnen doen.
3. dat, indien men een datum wil vastleggen zoals Vuylsteke en Fris het deden voor de jaren 1368 en 1377 men evengoed het jaar 1359 kan aanvaarden, precies het jaar waarop door een omwenteling de wevers te Gent weer mede aan het bewind kwamen³¹.

Hier gaat ter illustratie de lijst der schepenen voor het jaar 1360 met aanduiding van het lid der stad dat ze vertegenwoordigen³².

SCHEPENEN VAN DE KEURE

P Gerolf Bette¹
 K Gillis van Latem²
 W Jan Serpieters³
 K Gillis van Deynze⁴
 P Jan Utendale⁵
 W Lievin Pitkin⁶
 K Pieter Dulhuus⁷
 P Lievin Rijnvisch⁸
 W Robrecht van Eeke⁹
 K Jan van Meeren¹⁰
 W Jan Dotter¹¹

(31) Als gevolg op een omwenteling veroorzaakt niet alleen door de wevers maar door de Gentse democratische en anglofiele partij bestaande uit poorters, kleine neringen, wevers en volders, partij die in 1359-60 overal in Vlaanderen de reactionnaire, graafgezinde en francofiele partij verdringt in gezag doet verminderen, cfr. P. ROGGHE, *Gemeente ende Vrient*, eerlang te verschijnen in de „Emulation” te Brugge.

(32) P = poorterie; K = kleine neringen; W = weverie.

1. was de broeder van de poorter Jacob Bette, die tegelijk makelaar was. Beide waren ook rijke stadspachters. Rek. Jac. v. Art. II 552-555; ESPINAS & PIRENNE, *Industrie Drap*. IV 67. Gerolf Bette figureert op de lijst der waarschijnlijke poorters.

2. deken van de kleine neringen in 1359-60 SAG. rek. fol. LIV.

3. drapier en wever. Ook gewezen hoofdman. Rek. Jac. v. Art. II 306.

4. behoorde tot de kleine neringen. Rek. Philips v. Art. 272.

5. poorter. Verving als schepen de poorter Rombout Mond. SAG Rek. 1359-60 fol. LV verso.

6. wever. SAG-rek. 1361-62 fol. CXXXIV.

7. schipper Kl. Ner. Rek. Jac. v. Art. II 306.

8. Was tezamen met de poorters Rombout Mond en Jacob Rijnvisch wisselaar. Rek. Jac. v. Art. III 406. Was ook stadspachter ib. III 401; was erfachtig man. P. ROGGHE, *Het Gentse stadsbestuur*, enz. p. 10.

9. Wever. De Potter, Petit Cartulaire 50-54.

10. bakker. SAG-rek. 1354-55 fol. XL. Er was ook een Jan van Meeren wisselaar. Ib. 1357-58 fol. CLXLVI.

11. drapier en wever. Rijksarchief Gent. Charters v. d. graven v. Vlaanderen nr 404 supplement.

K Pieter van Buxtale¹²
W Arend van Leusegem¹³

SCHEPENEN VAN GEDELE

P Pieter van de Kerchove¹⁴
K Willem Bette Smale¹⁵
W Jan de Riemakere¹⁶
K Gillis de Pape¹⁷
P Jacob van Ravescoot¹⁸
K Joos Deynoot¹⁹
W Jan Sleepstaf²⁰
P Ogier tSul²¹
K Jan Mayhuus²²
W Jacob van Oirzele²³
K Hendrik van Daelputte²⁷
K Jan Braem²⁵
W Jan Ondermarckt²⁶

4. dat van 1359 af tot en met 1385 en wellicht nog langer, poorters, wevers en kleine neringen naast elkaar op de schepenbanken zetelden³³ zonder dat evenwel de verhouding 3, 5, 5 strikt kan worden in acht genomen wat betreft de poorterie en de kleine neringen.

12. Kl. Ner. SAG-rek. 1360-61 fol. LXXXIV verso.

13. drapier en wever. Zie nota 11 en Rek. Jac. v. Art. II 503.

14. was ostellier en poorter. Rek. Jac. v. Art. II 557 en SAG-rek. 1364-65 fol. CXX.

15. Willem Bette Smale is dezelfde als Willem Bette Ser Assceric. Rek. Jac. v. Art. III 168. Ofschoon hij ook poorter was fungeerde hij blijkbaar hier als lid van de kleine neringen. SAG-rek. 1358-59, fol. XXI, verso en XXII.

16. wever. Zie nota 11.

17. was brouwer. N. DEPAUW, *Cart. Artev.* 588. Een Gillis de Pape was ridder. V. VAN DE HAGHEN, *Autour des Van Eyck. Cartulaire* (in Handelingen van Maatschappij Gesch. en Oudh. te Gent, deel XV eerste aflev. Gent 1914 p. 22).

18. was poorter. Rek. Filips van Art. 271.

19. was vleeshouwer. SAG-JBK 1376-77 fol. 54 en J. Vuylsteke stads- en baljuwrekening III 1152.

20. drapier en wever. Zie nota 11.

21. was poorter. SAG-rek. van 2 Januari tot 15 Aug. 1356 fol. CCXIV.

22. schipper, Kl. Ner. SAG-wijsd. v. dek. 1362-63 fol. 22.

23. wever. Zie nota 11.

24. Kl. ner. SAG-JBK 1376-77 fol. CVI.

25. was ostellier. Rek. Jac. v. Art. III 9.

26. wever. Zie nota 11.

De poorters figureren op deze lijst op de 1^e, de 5^e en de 8^e plaats voor zover deze lijst van schepenen authentiek is. Men kan voor de andere jaren van 1359 tot 1368 dezelfde aanduidingen geven, nl. dat poorters, kleine neringen en wevers op de schepenbanken vertegenwoordigd waren.

(33) In zijn *Rekeningen van de stad Gent*, tijdperk Filips van Artevelde, p. 532, deelt J. VUYLSTEKE mede dat de gebuiken betreffende de verdeling der schepenzetels onder de poorters, de kleine neringen en de wevers moet ontstaan zijn tussen het tijdvak van Jacob en dit van Filips van Artevelde.

5. dat de ostelliërs en de makelaars van 1359 af vaak de voorschepenen leveren aan de stad en in elk geval elk jaar, door een of meer leden van hun nering of door diegenen die met hun geassocieerd waren in de schepenbanken vertegenwoordigd waren³⁴.
6. dat het onbetwistbaar vaststaat dat men in de loop van de 14e eeuw tegelijk deel kon uitmaken én van de poorterie én van een bepaald ambacht³⁵.
7. dat de poorterie als organisme, lid of vereniging te Gent blijkbaar los stond van bepaalde ambachten of neringen, in elk geval van het beroep of ambacht van ostelliërs of makelaars³⁶.

Tot slot laten wij hier een lijst van namen van personen gaan die allen onbetwistbaar deel uitmaakten van de Gentse poorterie.

Hij meent verder dat zij niet ontstaan zijn tijdens de regering van Jacob zelf, vermits, zo schrijft hij, de drie leden van toen waren die van de kleine neringen, van de weverie en van de volderie. Die gebruiken ontstonden inderdaad in 1359-60. Van toen af aan is er officieel geen sprake meer van het ambacht der volderie. Toch waren er tijdens de regering van Jacob van Artevelde en onmiddellijk na zijn dood tot 1359 en volgende jaren, leden van de poorterie in de schepenbanken opgenomen. Wij citeren o.m. Jurdaen Sersanders, Rombout Mond, Symoen van de Kerchove, Clais Utenhove, Zegez Utendale, Willem Bette die allen tijdens het bewind van Jacob en de zijnen fungeerden hetzij als leden van de poorterie hetzij als leden van de kleine neringen, ofschoon ze toch poorters waren. Voor zover wij konden achterhalen waren deze lieden óf ostelliërs óf makelaars.

(34) Voorschepen werden de ostelliërs en makelaars. Gijsbrecht de Grutere f. Boidin, Jacob Bette, Pieter en Symoen Van de Kerchove, Jacob Willebaert; Jan Damman over de markt; Jan van Lede, Symoen en Jan Van der Sicken, Willem Van de Pitte; Jacob van der Linden, Simoen Bette; Jacob van Ravescoot, cfr. Rek. Jac. v. Art. II 557-562, 544, III 9-158; SAG-JBK 1372 fol. 2, 1371 fol. 2, 1380 fol. 302; Wijsd. v. Deken en fol. 26 verso; Boek van de ontvangers van de pachten, reeks 400, nr 9; 1360-61 fol. IXIII.

(35) Wij deelden reeds mede dat de ostelliërs en makelaars tegelijk deel uitmaakten én van de poorterie én van de kleine neringen.

Met zekerheid weten wij ook dat wevers lid waren van de poorterie. Geven wij het bewijs hiervan betreffende Jan Aec of Haec. ESPINAS & PIRENNE, *Ind. Drap.* I, nr 469 en *Rek. Filips v. Art.* 186. Typisch is ook het geval Jan de Jonghe die tegelijk behoorde tot het ambacht der zilversmeden dat reeds in 1356 werd vermeld in de Rekeningen (SAG-Rek. 10 Juli 1356 fol. CLXVIII) en tot de poorterie (SAG. wijsdommen van dekenen, 6 verso en Rek. Filips v. Art. 239). Jan Willaert was poorter en kersgieter.

Tot de poorterie behoorden dus wevers, ostelliërs, makelaars, kersgieters, zilversmeden, stadspachters, lediggangers, wisselaars, enz.

(36) Wij zijn van oordeel dat het lidmaatschap van de poorterie te Gent bestond in een „hereditas” of stedelijk vrijbezit, dat o.m. politieke, sociale en rechterlijke voorrechten verleende. Schier alle poorters die ons bekend zijn, of ze behoren tot een ambacht dan wel niet, waren „erfachtige” lieden die vooral in rechtszaken een rol speelden. Politiek hadden zij blijkbaar ook bepaalde privileges n.l. het bekleeden van het ambt van voorschepen en schepen. Zo moet het ons niet verbazen dat in 1361 Lauwereyns Van Westvoorde, die tot de weverie behoorde, voorschepen werd van Gedele (Memorieboek 84 en SAG-reeks 195 nr 2, fol. 9, 1351).

LEDEN VAN DE GENTSE POORTERIE

14^e eeuw

Bette Jacob	Tsuul Ogier
Bette Simoen	Van Adegem Pieter
Bette Willem f. Asseric	Van Artevelde Jan
Bette Willem f. Willem	Van de Kerchove Boidin
Borluut Salomon	Van de Kerchove Jan f. Jan
Braem Simoen	Van de Kerchove Pieter
De Beere Lievin	Van de Kerchove Symoen
De Bloc Hendrik	Van de Pitte Jacob f. Jan
De Bruwere Hughe	Van de Pitte Willem f. Jan
De Grutere Gijsselbrecht an 't Kerkhof	Van de Pitte Willem f Wasselin
De Jonghe Clais	Van der Hole Frans
De Jonghe Jan	Van der Mersch Pieter
De Pape Jan	Van der Most Willem
De Rike Jacob	Van der Zickelen Jan
De Wedeghe Jan	Van de Spiegele Gerem
Haek Jan	Van Eerweghe Mase
Mond Rombout	Van Herzele Rase
Parijs Heylaert	Van Lede Jan
Rijnvisch Jacob	Van Lede Sanders
Rosemont Jan	Van Liedekerke Rase
Rugginstul Jacob	Van Merlaer Jan
Sersanders Jurdaan	Van Muushole Jacob
Sersymoens Pieter	Van Muushole Jan
Sersymoens Willem	Van Ravescoot Jacob
Sloevé Jan	Van Steenberge Jacob
Utendale Jan	Van Vaernewijck Jan
Utendale Zeger	Van Vaernewijck Sanders
Utenhove Clais	Van Vaernewijck Thomas
Utenhove Jan	Van Vaernewijck Willem
in de Scelstrate	Van Vaernewijck Simoen
	Willaert Jan

J. VUYLSTEKE, *Stads- en baljuwsrekeningen*, Gent 1900, II 589 I 540-544.

J. VUYLSTEKE, *Rekeningen der stad Gent* 1893, 209-212-222-224-225-239-184-187
271-286-294-416-523-272-277-287-290-339-520-323.

N. DEPAUW & J. VUYLSTEKE, *Rekeningen van de stad Gent*, Gent 1874 III,
307-359-412-415-368-392, I 402.

J. DE ST GENOIS, *Inventaire analytique des chartres des comtes de Flan-
dre*, Gand 1843-46, p. 481.

STADSARCHIEF GENT. Rekeningen 1358-59 fol. XXI en verso.

1359-60 fol. LV verso.

1359-60 fol. CVIII verso.

1360-61 fol. CVIII verso.

1361-62 fol. CXXXIV en verso.

VERMOEDELIJKE « POORTERS »

Waren waarschijnlijk ook poorters : Jan Nootkerke, Sersanders Symoen, Andries van Wildebrouc, Willem van Lovendegem, Rase Onredene, Wasselin Van de Pitte, Gherolf Bette, Kerstoffels van Coudenhove, Van der Sickelen Symoen, Pieter van der Sickelen, Jan de Joucheere, Jan ser Volkers, Clais Daens (cfr. Rek. Filips v. Art. p. 132).

Deze lijst van poorters waaronder poorters vermeld staan die zeker tot de poorterie behoorden als Jacob van Ravescoot, Jacob van Steenbeke, Symoen van Vaernewijck, Jacob van Muushole komt in tegenstelling met de lijsten daaropvolgend waar eerst in groep kleine neringen en daarna wevers vermeld staan.